

Natuurhistorisch Maandblad

Orgaan van het Natuurhistorisch Genootschap in Limburg

VERSLAGEN VAN DE MAANDVERGADERINGEN.

MAASTRICHT, WOENSDAG 4 SEPTEMBER.

Aanwezig de dames: Beljaars, van Goethem, Kooyman, Merkelbag, van de Geyn en de heeren: Rector Cremers, Grossier, van Rummelen, Br. Agatho, Br. Maurentius, Grégoire, Kamm, Rijk, Maessen, van Sonderen, Onstenk, Otten, Jounet, van Maastricht, Wassenberg, Bergholtz, Wijsen, Kemp, Paping, Sondeyker, van Noorden en Schoenmakers.

De Voorzitter, Rector Cremers, deelt, na een kort begroetingswoord, het volgende mede: De heer Gielkens ving op 27—VII—'46 te Etzenrade-Jabeek een exemplaar van *Araschnia levana* L. var. *prorsa*. Een verzamelaar uit Friesland, die ettelijke dagen te voren te dezer plaatse verzeild was geraakt, had hem op de aanwezigheid aldaar van deze vlinders attent gemaakt; deze toch zag er toen een tweetal, vliegend op kattenstaart, *Lythrum salicaria* L.

Omstreeks dezen zelfden tijd bracht iemand den heer Gielkens een gehavende *prorsa*, 's nachts gevangen op licht in het pompstation te Brunssum! Deze „cp licht"-vangst is natuurlijk een heel toevallige, doch bewijst de aanwezigheid van *Araschnia levana* ook in Brunssum.

De heer Gielkens zag half Juli van dit jaar ergens in de buurt van Roermond — de juiste vindplaats durven wij, gezien de beruchte rupsenvangst van *Araschnia levana*, gepubliceerd in ons vorig maandblad, niet aangeven — honderden exemplaren van de zoo zeldzame vlinder *Syntomis phegea* L., tot nu toe, voor zoover we weten, voor wat Limburg betreft, nog maar enkele keeren gevangen bij Venlo en bij Roermond, Muggenbroek. Het zesjarig zoontje van den heer Gielkens, dat, als waardige spruit van zijn vader, ook gewapend was met een vlindernetje, had op een gegeven oogenblik hierin niet minder dan zes exemplaren!

Verder heeft Rector Cremers voor de museumcollectie meegebracht een heremietkever, *Osmoderma eremita* Scop., gevonden te Niethuysen, Wijnandsrade, 12—VII—'46; twee exemplaren van *Gastrophilus equi* F., paardenhorzel, gevangen te Etzenrade-Jabeek, 27—VII—'46 en te Niethuysen, 25—VIII—'46 op paarden, benevens een exemplaar van *Stratiomyia furcata* F. Ofschoon Oudemans in „De Nederlandsche insecten" beweert, dat deze opvallende, groote, trage, fraaie vliegen nog al eens op schermbloemen in de nabijheid van het water in den zomer gewoon zijn, was het tot nu toe aan spreker nooit gelukt een exemplaar te zien te krijgen. In de Maastrichter museumcollectie waren ze nog niet aanwezig.

De heer Maessen deelt mede, dat *Syntomis phegea* ook uit Grathem bekend is. Vervolgens zegt de heer Onstenk dat hij medio Augustus *Araschnia levana* te Houthem aantrof op leverkruid. Vervolgens vertoont hij een exemplaar van de stekelspin, *Gasteracantha arcuata*, die door een onzer leden, Luitenant S. van de Geyn, vanuit Bata-

via was gestuurd. Naar aanleiding van zijn mededeeling op de vergadering van 3 Juli l.l. wil de heer Onstenk nog opmerken dat het hem bij zijn kweekproeven met jonge vuursalamanders opvalt dat zij duidelijke vlekken blijven vertoonen en dus hooren tot de *forma maculosa*. De oude exemplaren uit zijn terrarium moet men echter beslist voor de *forma taeniata* houden. Zou men hier met een grensgebied te doen hebben?

Majoor Rijk laat een cicade, *Ledra aurita* zien, gevangen te Meerssen, waarvan Oudemans in „De Nederlandsche insecten" zegt: „in verscheidene Provincies, doch zeldzaam".

De heer Grégoire toont een gedroogd exemplaar van *Dipsacus pilosus* (L.) door hem gevonden bij de „Drie Beeldjes" te Valkenburg. Verleden jaar zag hij een uitgebreide vegetatie hiervan langs den Cauberg bij Valkenburg. Op 17—VIII—'46 vond hij één exemplaar op den St. Pietersberg, Z.O. helling. Op 1—IX—'46 zag hij vanaf de „Drie Beeldjes" langs het pad de helling op naar de brug over den spoorweg en verder tot Schin-op-Geul toe, een vrij groot aantal van deze zeldzame plant. Verder toont hij een afwijkende *Cardamine pratensis* (L.) waarvan de top voorzien is van normale bloemen, doch waarvan alle lager staande bloemtracsen voorzien zijn van gevulde bloemen. De heer K. Stevens (Maastricht) vond hiervan een vrij uitgebreide vegetatie langs de sloot achter Borgharenbroek op 5—V—'46.

Rector Cremers zegt, dat *Dipsacus pilosus* 30 jaar geleden reeds veelvuldig langs den spoorlijn bij Schin-op-Geul en Oud Valkenburg voorkwam.

De heer van Rummelen schenkt aan het museum twee platen, waarop een isometrisch blokdiagram van Zuid-Limburg is getekend door J. E. Muller, D. A. Erdman, en L. van der Waals, Geologisch Bureau te Heerlen, en geeft er een korte explicatie bij. De Voorzitter dankt ook namens de Conservatrix van het museum voor de instructieve platen.

Broeder Agatho vond op 20—VII—'46 op den St. Pietersberg een koekoeksei in het nest van een heggemus. Eigenaardig was, dat het koekoeksei licht grijs gevlekt was, in tegenstelling met de blauwe kleur van de heggemus-eieren.

Vroeger vond hij ook bij de heggemus een koekoeksei, hetwelk echter effen blauw gekleurd was. De koekoekseieren, die hij aantrof bij braamsluiper, grasmus, graspieper en kleine karekiet leken heel goed op de eieren van de waardvogel. Chance, de Engelsche koekoekspecialist, spreekt in „The cuckoo's secret" het vermoeden uit, dat de koekoek zich pas na het tweede (of na het eerste?) ei op een bepaalde waardvogel zou specialiseren. Zeker is, dat heggemus, witte kwikstaart en graspieper bijv. „niet kieskeurig" zijn en de eieren van den koekoek steeds accepteren. Andere soorten als tuin-fluiter en fluiter zouden het ei dikwijls als „nestvreemd" voorwerp verwijderen of het legsel verlaten.

Mej. van de Geyn laat een wolhandkrab zien, gevan-

gen door den heer Jan Muris te Meers-Elsloo en een exemplaar van *Dipsacus laciniatus* uit de museumtuin.

Br. **Maurentius** vond bij Kunrade *Vicia pannonica* Cr., een adventiefplant en tenslotte vond de heer **Willems** onder Margraten witbloeiende marjolein.

HEERLEN, ZATERDAG 7 SEPTEMBER.

Aanwezig de dames: Janssen, Bour, Zopp en de heren: Bour, Coonen, Willemse, Willemse Jr., van Rummelen en Loterijman.

Na de opening door den heer **van Rummelen** spreekt de heer **C. Willemse** over vorm en omgeving bij rechtvleugelige insecten, aan de hand van materiaal uit zijn collectie.

In het algemeen kan men zeggen, dat vorm en lichaamsbouw bij rechtvleugelige insecten min of meer harmonieëren met de omgeving, waarin dit insect leeft. Men kan dan ook dikwijls uit de vorm reeds afleiden in welk milieu het insect voorkomt. In verband hiermee kan men onder de *Orthoptera* (rechtvleugelige insecten) eenige algemeene typen onderscheiden, naar gelang het milieu waarin zij hun levenscyclus volbrengen. Vooreerst is daar het langgestrekte type. Hiertoe behooren in de eerste plaats de wandelende takken of *Phasmidae*. Deze leven, bijna uitsluitend, op planten of struiken, waar zij gedurende de dag onopvallend en onbeweeglijk op zitten, om gedurende de nacht mobiel te worden en zich te voeden met de bladeren. Er zijn zeer extreme vormen onder, die de slanke vorm tot het uiterste hebben doorgevoerd. Als zodanig vertoont spreker *Baculum nematodes* de Haan, van Sumatra en *Eucarchus* nov. spec. van W. Sumatra. Naast de wandelende takken staat een andere groep van langgestrekte vormen uit de familie der veldsprinkhanen of *Acridae*. Deze vormen leven bijna uitsluitend op pollen gras in de savannen van tropische landen. Zij zitten op de grashalmen, het lichaam plat tegen de stengel gedrukt en harmonieeren volkomen in kleur en vorm met de omgeving. Als voorbeeld van zoo'n savannedier noemt hij *Leptacris filiformis* Walk., van Engelsch Indië, *Ischnacrida vittata* Fabr., van Java en *Acanthoxia gladiator*, van Afrika. Onder onze inlandsche soorten kan men de soorten van de *Stenobothrus*-, *Chorthippus*-, *Omocestus*groep hier min of meer onder rangschikken. Ook deze vindt men bijna uitsluitend op gras en graspollen, alhoewel hun lichaam niet die langgerekte vorm vertoont van de tropische dieren. Ook onder de biddende sprinkhanen of *Mantidae* vindt men deze langgestrekte vormen, levend in de savannen van de tropen. Hiertoe behoort onder anderen *Schizocephala bicornis* L., van Engelsch Indië en Ceylon.

Een tweede groep vormen de platgedrukte, vlakke en in de breedte sterk uitgegroeide dieren, waarbij het achterlijf geheel vlak is, de pooten relatief kort en waarbij soms de vlakke, met lamellen bezette achterdijen dit geheele aspect nog wat kunnen accentueeren.

De soorten van deze groep zijn grootendeels woestijndieren, levende tusschen steenen en zand, tevens weer sterk harmonieërend in kleur met hun omgeving, of achter de schors van doode boomen of onder steenen en afval, in huizen en dergelijke plaatsen. Het grootste contingent hiervan wordt geleverd door de kakkerlakken of *Blattidae*, die zich door hun sterk afgeplat lichaam ge-

makkelijk in spleten kunnen verbergen. Als voorbeeld laat spreker een soort zien, die over het geheele tropische gebied inheemsch is, *Rhyparobia maderae* Fabr. Ook in ons land komen een viertal soorten voor, die in huizen, opslagplaatsen en kelders, vooral in de groote steden, niet zeldzaam zijn. Ook onder de *Mantidae* vindt men deze platte vormen; als voorbeeld diene *Theopompa servillei* de Haan, die in Ned. Indië voorkomt en die leeft onder de schors van doode boomen, waar zij op zoek is naar haar prooi, in hoofdzaak kakkerlakken.

Een derde groep wordt gevormd door grotbewonende sprinkhanen, die zich geheel en al hebben aangepast aan het leven in de duisternis. Deze aanpassing uit zich vooral in een opmerkelijke verlenging van de organen, waarmee zij de onmiddellijke omgeving kunnen aftasten, namelijk de sprieten en pooten. De betastbare ruimte om hen heen wordt hiermee sterk vergroot. Het zijn maar een drietal families, die vertegenwoordigers hebben in de grottenwereld; het zijn de kakkerlakken, krekels en sabelsprinkhanen. Spreker vertoont eenige soorten hiervan, waaronder een grotsprinkhaan van Java, *Rhaphidophora dammermanni* Karny.

Een vierde groep is die, waarbij de kleur en eventueel ook de vorm der omgeving, soms tot het uiterste is nagebootst. Men spreekt van homochromie of kleurnabootsing, van homotypie, waarbij en de kleur, en de vorm zijn nagebootst en verder van mimicry waarbij een groote gelijkenis ontstaat met andere, al of niet verwante dieren.

Het aantal gevallen van homochromie is zeer groot en wij behoeven niet ver te gaan om deze waar te nemen. Een sterk voorbeeld is onze blauwgeveugelde *Oedipoda coerulescens* L., die ook in Zuid-Limburg op verschillende plaatsen voorkomt. Wanneer het dier opvliegt is de blauwe kleur der achtervleugel zeer duidelijk zichtbaar, maar als hij daarna is neergestreken is het zeer lastig het dier opnieuw te ontdekken. Het harmonieert volkomen met zijn omgeving van heide, zand en kiezels, het terrein waar zij voorkomt. De kleur is zeer variabel en het blijkt dat deze is aangepast aan de omgeving, zoodat op donkere veen- en heidegrond in hoofdzaak donkere vormen en op lichtere zandgrond, veel lichter gekleurde vormen voorkomen. Een ander inlandsch voorbeeld is *Myrmelotettix maculatus* Thunb., die op afgebrande heidevlakten bijna geheel zwart kan worden, maar overigens zeer variabel is in kleur, met zwarte, lichte en bruine of groenachtige vlekken.

De woestijnen leverden de schoonste voorbeelden van homochromie en spreker vertoont hiervan menig voorbeeld, o.a. de in Zuid-Afrika inheemsche *Trachypetrella andersonii* Stal., een in verzamelingen zeldzaam voorkomend dier.

Bij de homotypie worden zoowel kleur als vorm van de omgeving nagebootst. De meest markante voorbeelden zijn wel de wandelende bladeren, *Phyllium* soorten, waarbij zelfs de eitjes op plantenzaden gelijken. Ook bij andere leden der familie der *Phasmidae* komt dit verschijnsel zeer veel voor. Een ander, eveneens markant voorbeeld is een op Java inheemsche sabelsprinkhaan, *Sathrophyllia femorata* Serv. Deze soort zit gewoonlijk op de stam van een boom en imiteert dermate de kleur en de ruwheid van de bast, dat alleen het geoefende oog in staat is deze dieren te ontdekken. Er is verder nog een groote groep van sabelsprinkhanen, de *Pterochrozae*, een onderafde-

ling der *Pseudophyllidae*, uitsluitend voorkomend in Zuid-Amerika, die de kunst van nabootsen tot in de uiterste perfectie hebben weten door te voeren, maar die in collecties zelden aanwezig zijn en die spreker dus niet in natura kan vertoonen. In plaats daarvan laat spreker rondgaan de monographie van Vignon, die eenige jaren geleden hierover is verschenen, en die vele platen bevat, waarop de homochromie te zien is.

De gevallen van mimicry zijn niet zoo veelvuldig. Als zoodanig kunnen gelden eenige kakkerlakken van het geslacht *Pseudoglomeris* en *Perisphaeria*, waarbij het wijfje het aspect heeft van een pissebed, en ook in staat is zich samen te rollen. Het mannetje echter is normaal geveuld. In Afrika wordt een larve van het geslacht *Eurycorypha* gevonden, die geheel op een mier gelijkt en tusschen deze in leeft. De gelijkenis was zoo frappant dat het dier apart beschreven werd onder de naam *Myrmecophana fallax*; eerst later bleek, dat het slechts een larve was van het reeds lang bekend geslacht *Eurycorypha*, dat in volwassen staat geenszins myrmecophil is.

Vervolgens vertelde dokter Loterijman over het voorkomen van de kievit (*Vanellus vanellus*) en de kleine plevier (*Charadrius dubius*) in de omgeving van Heerlen. De kievit wordt op doortrek in geheel Limburg regelmatig gesignaleerd, maar als broedvogel werd zij nog slechts een enkele keer vermeld. Hens noemt in zijn „Avifauna” o.a. gebied III, de omgeving van Roermond en Susteren. Deze vogelsoort zou eveneens broeden in gebied IV, de omgeving van Ottersum en Arcen. Bovendien broedt zij op verschillende plaatsen in de Peel. Uit het gebied rondom Heerlen vermeldt de heer Hens geen enkel broedgeval. Nu wil ik vooropstellen dat het mij persoonlijk evenmin gelukte de kievit in de naaste omgeving van Heerlen broedend aan te treffen. Er zijn echter enkele feiten, welke het broeden dezer soort zeer waarschijnlijk maken. Volgens gegevens, welke mij door den heer Vijgen te Heerlen verstrekt werden, kwam de kievit op de weiden onder de gemeente Schinveld, welke zich tot vlak bij de Duitse grens uitstrekken, in meerdere exemplaren voor en zou hier eveneens gebroed hebben. Bovendien deelde hij mij schriftelijk mede, dat deze vogel zou broeden op een terrein onder de gemeente Voerendaal, dat gelegen is langs de Retersbeek. Ook hier zouden kieviten in 1945 jongen groot gebracht hebben. Toen ik gedurende de Paaschvacantie 1946 in staat was, dit gebied eens nader in oogenschouw te nemen, trof ik op precies hetzelfde terreintje, dat de heer Vijgen mij aangeduid had, een kievit aan. Hierbij trof mij het typische „schermen” van de vogel, waarbij deze zich al zwoegende om en om gooit. Men hoort dan duidelijk een zoemend geluid van de strak gespannen wieden. Dit maakte het wel zeer waarschijnlijk, dat we hier met een kievit te maken hadden, die boven zijn territorium vloog. Een tweede terreintje waar ik de kieviten aantrof was gelegen vlak onder de rook van Heerlen. Tusschen de spoorlijn naar Hoensbroek en de binnenweg, die naar dezelfde plaats leidt, bevindt zich een strook land, die in hoofdzaak uit bouw- en akkerland bestaat. Tusschen de Frank- en Huskens-kolonie bevindt zich echter, vlak tegen de spoorlijn, een zeer merkwaardig terreintje. Direct aan de korenvelden grenst een grasrijk gedeelte, dat langzamerhand overgaat in een miniatuur slikje. In het midden bevindt zich, na vochtige perioden, een kleine water-

plas met een diepte van ca. 1 dm. In droge perioden verdwijnt deze. De randen der plas vertoonen een bodem met de typische barstfiguren, zooals we die op slikken zoo vaak aantreffen. Wanneer men dit plasje van de kant van de spoordijk bekijkt, liggen vlak voor het water enkele slibbanken, die als het ware iedere waadvogel tot dalen nooden. De eerste vogels, die we in dit voor Heerlen zoo ongewone terrein aantreffen, waren groote aantallen gele en witte kwikstaarten, vergezeld van jongen in verschillende stadia van ontwikkeling. Boven de plas waren zwaluwen druk aan het vliegen vangen. Behalve gier- en boerenzwaluw, nam ik eveneens de huiszwaluw en een oeverzwaluw waar. Plotseling verschenen er een vijftal kieviten boven het water. Het bleek nu, dat de weiden en het plasje een geliefkoosd verzameloord voor deze vogelsoort waren.

Op 31 Mei, 28 Juni en 13 Juli werden hier exemplaren waargenomen. Toen ik op 28 Juni eenige kwikstaarten observeerde, rolde plotseling een klein licht vogeltje tusschen de hooge begroeiing van de oever. Zijn gedrag was zoo typisch dat terstond gezegd kon worden dat het een plevier was. Welke was echter niet duidelijk, daar de vogel terstond tusschen de planten verdween. Een naderende trein ontnam mij de hoop om nog verdere gegevens ter nadere determinatie te verkrijgen. Gelukkiger was ik op 13 Juli, toen bij het betreden van het slikje de plevier opvloog, terwijl hij duidelijk: „tri-uu” riep. Nu stond het absoluut vast dat we hier met de kleine plevier te maken hadden. Daar de heer R. Kofman in de vergadering van 4 Juni 1941 te Maastricht over deze soort een uitvoerige mededeeling deed, lijkt het mij het beste slechts enkele aanvullende opmerkingen te maken.

1) Hoewel dit terrein van de schelpen-, grint- of zandvlakten afwijkt, die in het algemeen als biotoop voor deze soort gelden, komt dit gebied toch in zijn botanische en landschappelijke samenstelling overeen met de gebieden rondom Amsterdam, waar ik deze soort vroeger broedend aantrof.

2) Hens vermeldt voor Limburg, dat deze soort zeldzaam is en voornamelijk langs de Maas en de kleine riviertjes voorkomt. Het leek mij daarom van belang het voorkomen dezer soort op vrij groote afstand van de Maas in de omgeving van Heerlen te vermelden. Weer eens te meer ging hier de regel op dat een bepaalde vogelsoort zich ergens vestigt, zoodra er een geschikt terrein is, hoe klein dat terrein ook is.

Tot slot hield de heer Loterijman nog een inleiding over het broedgeval van de groote bonte specht en boomklever in dezelfde trilpopulier.

MAASTRICHT, WOENSDAG 2 OCTOBER.

Aanwezig de dames: van Goethem, Dütting, Bels-Koning, van de Geyn en de heeren: Rector Cremers, van Rummelen, Kofman, Pater Jeuken, Br. Agatha, Br. Maurentius, Br. Jeroen, Maessen, Sondeyker, van Noorden, Rijk, Mommers, Bels, Paping, Onstenk, Leysen, Otten, Wassenberg, Gregoire, van Nieuwenhoven, Heyen en Schoenmakers.

De Voorzitter, Rector Cremers opent de vergadering en geeft het woord aan Majoor Rijk die voor de museumcollectie ten geschenke heeft meegebracht: *Astynomus aedilis* L., timmerbok. Deze kever leeft in dennenhout

maar ook in dood hout zoodat men hem in houtmaggijnen en huizen aantreft. Een kakkerlak, *Periplaneta orientalis* L., ♀ met eierpakket. Dit taschje wordt gedurende eenige dagen gevormd, zoodat het ♀ drie à vier dagen met het eierpakket rondloopt alvorens het wordt afgelegd. Het bevat 16 eieren in 2 rijen van acht. Eigenaardig is, dat bij onze andere soort, *Phyllodromia germanica* L., het taschje, dat 40 tot 50 eieren bevat, horizontaal uit de genitaal opening komt, met de gekartelde rand naar rechts gekeerd. Een pophuid van *Pieris brassicae* L., waarin twee tonnetjes van vliegen. Eén tonnetje steekt ten deele buiten de pophuid uit. Hoe dat in zijn werk is gegaan is een onopgelost raadsel. Uit het voorste tonnetje is de gevleugelde vlieg, uit het achterste de vleugellose gekomen. Een sluipwesp uit een eigenaardig gekleurd tonnetje zat met de rupschuld op een blad. Verder nog enkele kevers en wespen.

De heer **Mommers** laat een exemplaar zien van de middelste klis, gevonden buiten de Boschpoort. Dr. De Wever heeft in 1914 voor het laatst deze plant daar aangetroffen. In dezelfde buurt vond spreker de kompasplant. Ook vertoonde hij een groot exemplaar van *Polyporus frondosus*, de eikhaas, door den heer R. Regout in het Munnichsbosch te Roermond gevonden. De heer **Grégoire** vond langs den Mergelweg *Galinsoga quadriradiata*; deze plant kwam in 1870 al in Luik voor en is vermoedelijk vanuit België naar Nederland gekomen. De heer **Maessen** ving op 24 Juni *Sesia ichneumiformis*, een zeer zeldzame wespachtige vlinder.

Mej. **van de Geyn** laat eenige fasciaties zien uit de collectie van Dr. De Wever; o.a. van de esch (Merkelbeek); van de hazelaar (Schin op Geul) en van de wilg (Nuth). Bij deze laatste komen aan de bandvorm normale zijtakjes voor.

De heer **Heyen** vermeldt, dat er dit jaar in de omgeving van Urmond negen boomkikkers gevonden zijn.

Vervolgens vertoont Mej. **van de Geyn** eenige zwammetjes, *Peziza exidiiformis* B. en Br. Deze soort is nieuw voor de Nederlandsche flora. In Engeland wordt het zwammetje gevonden op zilverzand. Hier werd het aangetroffen op vochtige klei, die in de fabriek van de N. V. Kristal-Unie te Maastricht aangewend wordt ter vervaardiging van de smeltpotten voor glas. Deze klei is uit Duitschland afkomstig, maar wordt hier verwerkt, waarbij temperaturen van 120 tot 1200° aangewend worden, zoodat eventueel aanwezige sporen wel gedood zullen worden. Ir. **Schweers**, Nijmegen, heeft deze zwammen gedetermineerd en geeft er de volgende beschrijving van:

Kleine vleezige bruine *Peziza's* op witte porcelein-klei. Macroscopische beschrijving: Apothecien: doorsnede 4—5 mm, vuil purperbruin; in doorzicht: roodbruin met purperen tint; rond, gesnaveld, een ondiepe kelk vormende, met vleezige basis. Hymenium: bovenzijde: bultig, geplooid, glad, bobbelig; buitenzijde: ongeveer glad, iets tomenteus, onbehaard; rand: omgekruld, golvend, uiterste rand scherp.

Microscopische beschrijving: Asci: afm. 250—270 × 15—16 micron. Paraphysen: dun, weinig verdikt, samenklittend. Sporen: breed elliptisch, glad, met 2 oliedrupels; afm.: 15—17 × 9—10 micron; ligging in de asci: onregelmatig, soms dwars.

In het praeparaat geen haren gezien. Met jodium geen blauwkleuring waargenomen.

HEERLEN, ZATERDAG 5 OCTOBER.

Aanwezig de dames: Janssen en Bour en de heeren: Willemse, Coonen, Mienties en Huybregts.

De heer **Willemse** vertoont een deel van een wespennest van *Vespa crabro* L., dat gevonden werd in een holle appelboom te Vaesrade. Zoowel mannelijke als vrouwelijke cocons waren aanwezig en gemakkelijk te herkennen aan de grootte. De vrouwelijke cellen waren in het algemeen duidelijk grooter dan die der mannelijke dieren. Tevens vertoont hij een coloradokever, die nog begin October in Eygelshoven werd gevangen.

Vervolgens brengt dokter **Willemse** een aantal entomologische werken ter tafel, waarin platen en gekleurde afbeeldingen voorkomen vanaf de tijd van Sepp tot op den dag van heden. Aan de hand hiervan wordt een en ander gedemonstreerd in verband met de techniek van vroeger en nu.

WANTSENNIEUWS UIT MIDDEN LIMBURG

door

RENÉ COBBEN
(Wageningen)

Vorig jaar bracht dr. Reclaire mij op het idee om bij Roermond eens uit te zien naar buntgras (*Weingaertneria* Bernh.) waarop de twee Miriden: *Trigonotylus pulchellus* Hhn. en *Amblytulus albidus* Hhn. kunnen gevonden worden. Van *Trigonotylus pulchellus* (fig. 2) zijn in Nederland 7 en van *Amblytulus albidus* 5 vindplaatsen bekend. Inderdaad kwamen beide soorten overal in de omgeving van Roermond op *Weingaertneria* voor!

Trigonotylus pulchellus vond ik te: Helden, 29-VII-'44, met larven, 2½ × zooveel wijfjes als mannetjes; Boekoel, 1-VIII-'44, ook op andere grassen; Herkenbosch, 2-VIII-'44; Melick, 4-VIII-'44, tweemaal zooveel wijfjes als mannetjes; Roermond, 6-VIII-'44; Vloderp, 12-VIII-'44. Steeds werd een groot aantal exemplaren gesignaleerd. Op 11-IX-'44 vond ik te Melick 2 wijfjes op een andere grassoort, terwijl zich op een aangrenzend groot veld buntgras geen enkel exemplaar bevond. Te Horn vond ik op 5-VI-'45 vele exemplaren, ook op andere hoogopgroeiende grassen, tesamen met *Trigonotylus ruficornis* Fall.

Trigonotylus pulchellus Hhn. (4—5½ mm) is een smal wantsje, dat zoo op het oog een zilverglanzende indruk maakt en juist gelijk op de kleur van buntgras. De dekvleugels zijn zacht rosewit gekleurd. Het achterlijf is evenals de teekening op het pronotum en scutellum rood. De zilvergrijze pluim van het buntgras